

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12 и 145/12), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О
ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ
ПРИ БОЛКА ВО ЗАДНИКОТ И КОЛКОТ ВО ФИЗИКАЛНАТА
МЕДИЦИНА И ОРТОПЕДИЈАТА

Член 1

Со ова упатство се пропишува начинот на медицинско згрижување при болка во задникот и колкот во физикалната медицина и ортопедијата.

Член 2

Начинот на медицинско згрижување при болка во задникот и колкот во физикалната медицина и ортопедијата е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на медицинско згрижување на болка во задникот и колкот во физикалната медицина и ортопедијата по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на медицинското згрижување, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-6481/2
3 декември 2012 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Тодоров

БОЛКА ВО ЗАДНИКОТ И КОЛКОТ

МЗД Упатства

19.2.2009

- Основни податоци
- Етиологија
- Дијагностички насоки

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

- Синдроми на корени на нерви, спинална стеноза, сакроилеитис и малигни болести треба да бидат откриени.

ЕТИОЛОГИЈА

- Деца и адолесценти
 - Синовити, артритиси, траума, конгенитална луксација на колк, епифизиолиза од различно потекло
- Возрасни и стари луѓе
 - Болести на интервертебралниот дискус (дури и оние на долниот дел од торакалниот 'рбет), артроза на колкот, и друг бурзитис, сакроилитис, лабавост на лигаментите на карлицата поврзани со бременост, реума, асептична некроза и малигноми (мала карлица и простата)

ДИЈАГНОСТИЧКИ НАСОКИ

- Болка поврзана со 'рбетот
 - Болката во задникот е честа при акутна болка во грбот. Болката може да се зголемува при праволиниска или коса екстензија на грбот.
- Артритис или артроза во колкот.
 - Ограничено движење е типичен наод: ограничувањата прво се забележуваат во внатрешната ротација, потоа во екстензијата и на крај во надворешната ротација и абдукција.
 - Болката обично е зголемена при одење или оптоварување.
 - Болна осетливост во ингвинуум, во предел на колкот.
- Пренесена болка поради компресија на нервен корен.
 - Компресија на нервен корен (ишијас): болката се зголемува при флексија кон напред на 'рбетот, најчесто со ирадијации под коленото. Одењето може да ги намали симптомите. Симптомите се повознемирувачки наутро. (Интрадискалниот притисок е поголем).
 - Спинална стеноза: болката се зголемува при одење или стоене и се намалува при седнување (клаудикациската болка од артериски болести веќе е намалена кога пациентот застанува во одењето). Клаудикациските симптоми поради спинална стеноза, кои се претставени со отрпнатост во двете нозе, имаат повознемирувачки тек отколку клаудикациска болка која ирадира само во должината на едната нога. Во последниот случај причината најчесто е поради стеснување на каналот на нервниот корен. Се чувствува и во долните екстремитети.
- Синдром на пириформис (ретка повреда на ишијасниот нерв во бедрената регија)

- Болката може да се провоцира со подигање на скочниот зглоб на спротивното колено и влечење на коленото кон спротивното рамо.
- Сакроилеит
 - Може да биде првична манифестација на анкилозирачки спондилитис или реактивен артритис.
 - Типични симптоми вклучуваат утринска вкочанетост и вкочанетост после подолго седење. Болката може да "скока" од еден на друг задник. Одењето може да ги влоши симптомите.
 - Често болна осетливост во пределот на сакроилијакалниот зглоб.
 - Седиментацијата понекогаш е покачена (ако е во прашање анкилозирачки спондилитис).
 - Може да се јави болка во инсерцијата на лигаментите (ентезитис).
 - Болка во карличната регија во текот на бременоста (лабавост и нестабилност на карличните лигаменти).
 - Присутна кај 20% бремени жени. Стапката на преваленца се намалува од почетната па и во текот на 3 месеци по породувањето.
 - Симптомите може да се потенцираат во текот на стоење или седење.
- Стрес фрактура на пубичната коска
 - Кај војници
- Болка предизвикана од затегнување на инсерцијата на тетивите.
- Клаудикациски болки (спинални или васкуларни).
 - При одење
- Бурзитис на големиот трохантер (trochanteric bursitis).
 - Најчест тип на бурзитис во регијата на колкот.
 - Локална осетливост во пределот на големиот трохантер.
 - Болката може да се почувствува при абдукција во колкот со отпор или при крајна пасивна абдукција; споредете ги двете страни
 - Стоењето на една нога во текот на една минута е сензитивен и специфичен тест за бурзитис.
 - Во диференцијална дијагноза запомнете дека иритацијата на нервниот корен на L5 кај пациенти со ишијалгија типично предизвикува болка во колкот и дури може да предизвика осетливост на трохантерот.
 - Максималната болка е латерално од зглобот на колкот.
- Бурзитис во пределот на ишијалгичниот тубер.
 - Локална болка во задникот и болка при седење.
 - Покрај чувствителност на палпација може да има и болка на истегнување при подигање на испружена нога.
 - Во диференцијална дијагноза сетете се на авулзиони скршеници на ишијалгичниот тубер и мускулни кинења.
- Малигни заболувања: мала карлица, тумор на простата (ректално туше).

ТЕСТОВИ

- Клиничката дијагноза е најчесто доволна.
- РТГ на 'рбетот е индицирана, особено ако кај луѓе под 20 години или над 45-годишна возраст, во случаи со пролонгирана или рекурентна болка.

Autors: Jaro Karppinen

Previous authors: Kaj Rekola

Article ID: ebm00417 (020.035) © 2012 Duodecim Medial Publications Ltd

1. EBM Guidelines 19.2.2009 www.guidelines.com

2. Упатството треба да се ажурира еднаш на 4 години.

3. Предвидено е следно ажурирање до февруари 2013 година.